

Examenul național de bacalaureat 2025

Proba E. d)

Psihologie

Varianta 4

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de trei ore.**

I. TÉTEL

(30 pont)

Minden alábbi kérdésre vonatkozóan írja a vizsgalapra a kérdés számát és a helyes válasznak megfelelő betűjelet! Egyetlen helyes válaszlehetőség van.

1. Amint kilépett a házból, Andrei érezte, hogy a kezei megfagytak az erős hidegtől. Ez a fajta érzékelés:

- a. propioceptív b. interoceptív c. exteroceptív d. tapintás

2. A vizuális, auditív és taktilis-kinesztetikus észlelések teljesen nélkülözhetetlenek a következők megvalósításához:

- a. érdekek, szükségletek c. általános készségek
b. beszéd, olvasás, írás d. speciális készségek

3. A képzetek többnyire a forma, a méret, a szín konkrét, intuitív tulajdonságainak a szimbolizálásai, ezek a képek:

- a. tartalomban gazdagok b. panoramikusak c. elsődlegesek d. figuratívak

4. A hidratálás igényének szükséglete:

- a. a szükségletek piramisának csúcsán található
b. metafizikai
c. társadalmi
d. egyaránt megjelent az embereknél és állatoknál

5. Amikor az érzelmi feszültség csökken, és elér a közömbösség állapotáig, akkor az egyén képessége a problémás helyzetekre való új megoldások megtalálására:

- a. nő b. csökken c. nem kerül hatás alá d. nem módosul

6. Annak a figyelemformának a neve, amely szinte összetéveszthető az orientációs reflexszel:

- a. posztvoluntáris b. önkéntes c. önkéntelen d. érzelmi

7. A bátorság a kockázatok józan és tudatos vállalásában áll, ez minősége a:

- a. gondolkodásnak b. a motivációnak c. az akaratnak d. az érzelmeknek

8. Az alkotás folyamatban részt vevő nem intellektuális pszichológiai tényezők a következők:

- a. befolyásoló tényezők
b. a temperamentum tényezői
c. eredetiség
d. képzelet

9. Johanna azért tanul jól az iskolában, mert szeretné boldoggá és büszkévé tenni az édesanyját. Ez a példa a következő motiváció jelenlétét emeli ki:

- a. érzelmi b. negatív c. belső d. kognitív

10. A magasabb rendű érzelmek:

- a. rövid ideig tartó, aktív érzelmi formák, amelyeket a tárgyak tulajdonságai váltanak ki
b. szórt, homályosabb érzelmi állapotok, változó intenzitással és viszonylagos tartóssággal
c. közepes tartósságú, viszonylag stabil érzelmi megélések, amelyeket a tárgyak tulajdonságai váltanak ki.
d. hosszan tartó, komplex, stabil, moderált intenzitású érzelmi állapotok.

II. TÉTEL

(30 pont)

Adott a következő szöveg:

Az ember hosszú távú erőfeszítéseinek közepette arra, hogy alkalmazkodjon a környezetéhez, egy új pszichikai eljárást mutatott fel, a képzeletet. A képzelet segítségével az emberi ismeret tere nagyon kiszélesedik. Az ember képes egy egyedi teljesítményre, nevezetesen arra, hogy egységet teremtsen a múlt, a jelen és a jövő között, hiszen a képzelet leginkább a jövőhöz kötődik. Ami a képzelet számára olyan kombinálható anyagot szolgáltat mint például az ötletek, képek, érzelmi élmények stb., és egyben megőrzi a képzelet végső termékeit a memória folyamata, bár az különbözik a képzelettől. A memória annál hatékonyabb, minél hűségesebb a megtanultakhoz, míg a képzelet annál értékesebb, minél inkább különbözik az alany tapasztalatától és attól, amit a társadalom felmutat.

- a) Adja meg a jelentését két lelki folyamatnak/jelenségnek melyre utalást talál a szövegben! **6 pont**
b) Írja le három jellemzőjét az a) pontban szereplő egyik lelki folyamatnak/jelenségnek! **6 pont**
c) Magyarázza meg a szövegben tárgyalt és az a) pontban meghatározott lelki folyamatok/jelenségek közötti kölcsönhatást körülbelül egy oldal terjedelemben, a fogalmakat a sajátos pszichológiai jelentésükben használva. **8 pont**
d) Személtesen egy konkrét példával a képzelet eljárásai közül a kihagyást **4 pont**
e) Érveljen személyes nézőpontja alapján a jövőkép víziójának, mint az aktív és önkéntes képzelet egyik formájának fontossága mellett az egyéniség kialakulásának folyamatában **6 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget:

A barátom, Marcu magas növésű, sovány, nagy, kidülledő szemekkel, göndör hajjal, hosszú kezekkel és lábakkal. A hátsó padban ül és francia regényeket olvas. A fiúk butának tartják, és az orra hosszúsága miatt „Pinokiónak”-nak csúfolják; mivel zsidó, „Mórickának”-nak is hívják. Marcu egyik gúnynéven sem sértődik meg. Minden reggel eljön az iskolába a regényével a táskájában, és nyugodtan olvas hátul. Ha zaj van, összevonja a szemöldökét, és tovább olvas. Ha a fiúk ugrálnak a padokon, bedugja az ujjait a fülébe, és olvas. Ha a verekedés az ő padjánál történik, átül egy másikba, és olvas tovább. (...) Akkor is olvas, amikor tanárok vannak az osztályban. Ilyenkor a könyvet az előtte ülő hátára támasztja. Akkor is olvas, amikor a tanárok magyaráznak (...). Dolgozatok alatt puskázik. Előveszi a könyvet vagy a cetliket, vagy a padtársa súg neki. Nyugodtnak tűnik, és nem gondol arra, mi történhet, ha netán elkapják. A tanárok együgyűnek és műveletlennek tartják. Amikor felel, elvörösödik, közhelyeket mond, dadog, vagy egyáltalán nem szól semmit. Ez arra készítette a fiúkat, hogy javíthatatlan butának nyilvánítsák. Akik kicsit lelkiismeretesebbek az ítékezésben azon tűnődnek, hogyan lehet, hogy Marcu ennyi olvasás után sem tud többet mondani feleléskor, mint dadogni vagy hallgatni tudatlanul.

A fiúk kommunistának, anarchistának nevezik, és Marcu nem sértődik meg, mert ő maga készítette őket arra, hogy így nevezzék. Iskolába hozott szocialista propagandafüzeteket, Engels és Kautsky könyvecskéit, valamint Marx „A tőkéjét”. Egyszer két vörös borítós francia könyvet is hozott: Stirner „Az egyetlen” című művét és egy vastag Kropotkin kötetet. Marcu azt mondta, nagyon érdekesek, de a fiúk – akiket ő maga tájékoztatott – megtudták, hogy ezek anarchista művek, és félelemmel kezdték nézni őt. (...)

Marcu soha nem vallotta komolyan, hogy az anarchizmus híve lenne. Amikor arra kértük, hogy magyarázza el nekünk az anarchista elméleteket, csak annyit mondott, hogy érdekesek. Ha viszont bosszantani akarta az arisztokratákat, nyíltan Kropotkin és Bakunyin tanítványának vallotta magát. (...)

Nem akárféle tud beszélgetni Marcuval. Minden mondatra, amit hall, talál okot, hogy kételkedjen benne. (...)

Valahányszor sikerül „feldühítenie” valakit, Marcu elégedett. Átfésüli göndör haját szétterpesztett ujjakkal, és nem találja a helyét. Ezért nem tud akárféle beszélgetni vele.”

(Mircea Eliade, *Romanul adolescentului miop*)

1. Nevezze meg C. G. Jung elmélete alapján Marcu temperamentumának típusát. Írjon a szöveg alapján két gondolatot/kijelentést, amely alátámasztja adott választát! Pontot ér:
 - a. Marcu temperamentumának C.G. Jung elmélete szerinti megnevezése. **2 pont**
 - b. a szöveg bármely két olyan gondolatnak/állításnak a kiválasztása, amely az adott választ alátámasztja **4 pont**
2. Úgy gondolja, hogy Marcu egy kitartó személy? Egy a szövegre való hivatkozással indokolja meg adott választát **4 pont**
3. A szöveg pontosítja Marcura vonatkozóan az a tényt, hogy *a fiúk kommunistának, anarchistának nevezik*. A megadott szöveg alapján említsen meg két okot, amelyek alátámasztják ezt az állítást! **6 pont**
4. Mutassa be, fél oldal terjedelemben G. W. Allport elmélete alapján Marcu karakterét, kiemelve ennek egy kardinális és két fő vonását! Pontot ér:
 - a. Marcu karakterének egy kardinális vonásának kiemelése **2 pont**
 - b. Marcu karakterének bármely két fő vonásának kiemelése **4 pont**
 - c. a bemutatás koherenciája **1 pont**
 - d. a terjedelmi keretekhez való igazodás **1 pont**
5. Érvekkel támassza alá a kijelentést, miszerint *a temperamentum befolyásolja és kondicionálja a személyiséget!* **6 pont**